

Johann Fecht Albert Veiel

Theses Ex Universa Theologia Patristica Selectae

Rostochii: Weplingius, 1695

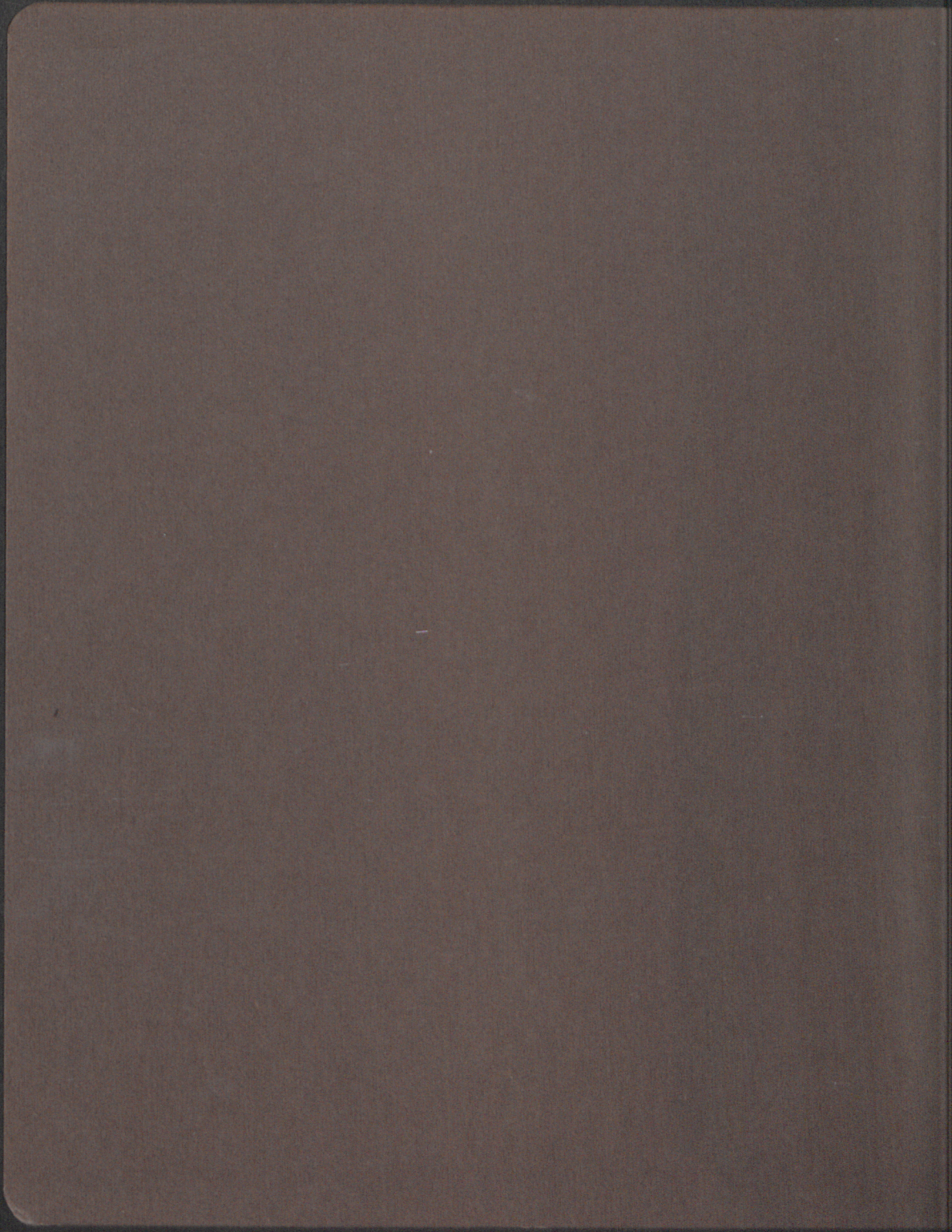
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn741220954>

Druck Freier Zugang

RU theol. Sept. 1695

Fechtius, Joh/a

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
PATRISTICA
SELECTÆ. 264 I

QVARUM PARTEM PRIMAM
CONSENTIENTE R. FAC. THEOLOGICA;
SUB PRÆSIDIO

JO. FECHTII, D.

ET PROF. TH. ORDINAR. CONSIST. DUC. ASSESS
ET DIST. ROSTOCH. SUPERINT. FAC. THEOL.
h. t. DECANI,

D. B. 7.

PRO PUBLICO EXERCITIO

VENTILANDAS PROPONIT,
AD D. SEPT. A. M., DC. XCV. 1695

ALBERTUS BEZÆ
ULMENSIS.

ROSTOCHII.

Typis JOMANNIS WEPPLINGII, Acad. Typographi.

7

THESES
 EX
 UNIVERSA
 THEOLOGIA
 PASTORALIA
 SELECTA
 QUAM PUBLICE
 CONFERENTIAE THEOLOGICAE
 D. D. D.
 PRO PUBLICO EXERCITIO
 ALBERTUS
 D. D. D.
 THEOLOGUS

Universitäts-
 Bibliothek
 Rostock

THESES EX THEOLOGIA PATRISTICA.

I.

Discernit non immeritò inter se *Lactantius*, Lib. IV. de verâ sapientiâ, c. IV. sapientiam, id est, Theologiam, & religionem, id est, cultum & actionem, secundum sapientiam illam institutam. *Sapientia*, inquit, *præcedit*, *religio sequitur*, *quia prius est DEUM scire, consequens, colere.* Nempe quia omnis Dei cultus frustraneus, Deoq; exotus est, qui non secundum voluntatem, ab ipso revelatam, cujus tenor in fonte omnis sapientiæ, verbo Divino, continetur & inde hauriendus est, instituitur. Ex quo ipso patet I. quoad tractandi rationem, Theologiam & accuratam rerum sacrarum scientiam praxi Theologicæ rectè præmitti. II. Theologiam hanc, tanquam cultus & praxeos fundamentum, veram esse debere, antequam praxin conjungas, quia alias praxis falso principio superstrueretur.

II. Nec idem *Lactantius* sibi contradicit, cum indivisum utriusq; nexum prædicat: *non potest*, inquit, *nec religio à sapientiâ separari, nec sapientia à religione secerni; quia idem DEUS est, qui & intelligi debet, quod est sapientia, & honorari, quod est religionis.* Nam cum omnis nexus vel Physicus sit, inter ea, quæ per naturam separari nequeunt; vel Moralibus, inter ea, quæ salvâ morum innocentiam nequeunt se jungi, se juncta tamen veritatem non amittunt, hunc posteriorem

à *La.*

¶ *Lactantio* intelligi, ipsa, quæ ex morum disciplinâ petita est, loquendi ratio: DEBET, luculento indicio est. Verba verò: *Non potest separari*, de rō posse *Morali* intelligenda sunt, ceu cum dico: bonus vir non potest mentiri.

III. *Hieronymus*; dum Præfatione ad librum *Judith* scribit: *hunc librum Synodum Nicenam in numero sanctarum Scripturarum legi computasse*; *Judithi* libellum libris *Canonicis* non accenset, sed *Ecclesiasticis* tantum, quos veteres *sanctarum scripturarum* nomine quandoq; dignantur, quia ad informationem sanctorum morum in *Ecclesiâ* publicè legebantur. Nam alibi & *Hieronymus* ipse & *Abanasius* & *Nazianzenus* & *Amphilochius* & *Damasceus* & *Concilii Laodicensis* patres, quibus omnibus *Synodi Nicenæ* auctoritas sacra fuit, eundem librum *Judith* libris *Apocryphis* adscripserunt.

IV. Rectè de *Scripturâ Origenes*, libr. VII. contra *Celsum* p. 339. Ed. *Spenc.* *Multi cordati viri scrutando Scripturam intellectum ejus invenire potuerunt, licet revera sit multis locis obscura, sed non sic, ut intelligatur à nemine.* Non negant hoc *Lutherani*, nec patrociniatur hoc *Pontificiis*. Nam paulò ante verè dixerat: certè *Propheta*, quicquid erat opus mox ab auditoribus intelligi, & quicquid ad corrigendos mores faciebat, absq; ullis involucris proposuerunt, ut *DEUS* voluit. Quicquid autem arcanum erat & difficiendum amplius, ut vulgari captu sublimius, id figuris obscurioribus convolverunt, ut non ab ignavis invenirentur & segnibus, sed à virtutis ac veritatis studiosis perscrutatoribus & inventum juxta *Divinam doctrinam* in usum proprium verteretur. Nihil poterat vel planius vel præclarius contra *Pontificios* dici pro *Lutheranis*.

V. *Divinitatem Filii Dei* & *numericam ejus cum Patris Divinitate unitatem* ita apertè *Origenes* ante *Concilium Nicenum* professus est, ut admirandum sit, dubium cuiquam posse oboriri. Inter innumera loca unum producemus

ducemus ex octavo contra Celsum libro, à nemine unquam
vobiscum accusato. Objecerat Celsus, Christianos tam acriter
pro unitate Dei contra idola decertare & tamen interea
Christum æqualibus cum Deo honoribus afficere; ad quod
Origenes respondet: Si Celsus intellexisset illud: ego & Pater u-
num sumus; & illud in precatone dictum à Filio DEI: sicut ego
& tu unum sumus, non putasset, nos etiam alium colere præter
DEUM, universorum Dominum. Ait enim: Pater est in me &
ego in Patre. Bone DEUS, quid clarius est? Quam ineptè
respondisset Origenes, nisi eandem numero Patris & Filii essen-
tiam intellexisset! Quid itaq; commovit olim Dion. Petavium
& hodie P. D. Huetium, ut in Unitariorum gratiam patres
ante Concilium Nicenum plerosq; Arianorum cavere inclu-
derent? Quorum argumenta celeberrimus Anglus, Georgi-
us Bullus, cap. IX. Defensionis, mirà eruditione elisit. Scilicet
juxta illos dogma de Divinitate Filii Dei priorum seculorum
Catholicismo exuendum fuerat, ut quarti seculi Ecclesiæ in
determinandâ hac controversiâ infallibilis auctoritas eò illu-
strioribus radiis exsplendesceret!

VI. Summa itaq; injuria est, quâ me ante **XXVI.** annos
Hermannus Gingallus, venenato libro, quem in Belgio edidit,
inscripsitq;: *Scriptura S. Trinitatis revelatrix*, consperfit,
quasi in Disputatione, olim sub Præsidio D. Jo. Meisneri, ho-
spitis tum mei, post fata venerandi, Wittebergæ propositâ,
de Origene & Origenianis, scripsissem: omnes ante Nicenum
Concilium patres aut Arianos fuisse, aut Arianorum prolu-
tores. Quam dicam & eodem loco scribit Centuriatori-
bus Magdeburgicis, D. Abr. Calovio & D. Jo. Conr. Dannbauero,
viris & doctoribus meis, supra laudem positus. Quos inter
Calovius, tanquam frequenter allegatus, peculiari exercita-
tione vindicias edidit. Evanescet maledicentia, si nudam
rei historiam & verba mea repræsentavero. Liberaveram
ab Arianâ hæresi Origenem. Et meritò. Cumque ab iis, qui

1. vbi
nisi Patre
et filii eia
Dion. Petav
11 esse
11 (vbi luan-
ni non hab
filius in eodem
filiis) (vbi)
scilicet.

eundem atq̄ calculo condemnant, variæ loqvendi formæ,
 pro Arianis facere visæ, objectarentur, quibus ante mota
 certamina, ut in aliis, ita in hac quoq̄ materiâ, securius u-
 si fuerant patres; utpote: Patrem majorem esse, etiam
qvoad Divinitatem, Filio, Filium esse Patris ministrum, &
similes, (qvales magno numero sub accuratum examen, post
 plurimos è nostris, imprimis Divinos viros, *Calovium & Dann-*
baucrum, recentissimè vocarunt *Sam. Gardinerius & Georg. Bul-*
lus) ostendi, formas illas nihil minus qvàm Arianis patro-
 cinari, meq̄ve mirari, qvòd minutias istas Origenomasty-
 ges tanti reputarent. Verba mea, (qvorum postrema tan-
 tum pars, qvæ incipit: *Qvòd si, mala fide à Cingallo addu-*
cta fuit) hæc sunt: *As, loca ex Origene ab Hieronymo; Epipha-*
wio, Justiniano Imp. & quinto Concilio producta, inæqualitatem
Divinarum personarum perspicuè docent. Quid? Hoc ipsum est,
qvòd ad eò miror, in comprobationem accusati erroris non potuisse
afferi loca manifestiora. Id ipsum certè accusantium personas
averiè cuilibet cordato reddit suspectas, velut ex inspectione loco-
rum, supra à nobis adductorum, patet. Qvòd si illa formule lo-
qvendi, qvalescunq̄ tandem attulerunt, Arianum faciunt docto-
rem, nemo ante Concilium Nicenum orthodoxus fuerit, necesse est,
sicut paulò ante adductis similibus demonstravimus. Judicet le-
ctor, à livore vacuus, utrum id dixerim, qvòd dixisse me
criminetur Cingallus. Latet autem sub Cingalli larvâ famo-
sus haud ita pridem in Belgio Arianus, Christophorus, Chri-
stophori F. Sandius. Qvòd docebo verbis ejus, qui Biblio-
thecam Anti-Trinitariorum, A. M DCLXXIX. edidit. Ita
ille: Scriptura S. Trinitatis revelatrix; qui sub nomine Herm.
Cingalli quasi Goude, (revera autem Amstelodami) An. 1678. 12.
in lucem prodijt. Quisnam auctor sit, haud difficile erit his, qvâ
Dominum Sandium, ejusq̄ genium ac ingenium noverant, divis-
is. Verissimè, ita me Deus amet, dictum & appositissimè.

VII. Rectè

VII. Rectè *Crysoftomus* ad illa *Johannis*: *in principio erat*
verbum, notat: *nihil aliud, quam quod semper sit, significat*. Et
 iterum: ὡς περ ἐν τῷ ἐν δέχῃ ἢ ὁ λόγος, τὸ αἰδίον θεῶν, ἔτω τὸ ἔτ
 ἢ ἐν δέχῃ πρὸς τὴν θεῶν συναιδίον ἡμῖν ἐπέφλυεν. *Origenes* in eun-
 dem locum: ἐν δέχῃ, πρὸ πάντων χρόνων καὶ αἰῶνων. *Theodoretus*
Sermone VI. de Providentiâ: ἀναρχον, πρὸ αιώνιον vocat verbum.
Nonnus Panopolitanus: ἀχρον ἢ, ἀκίχητος ἐν ἀρχῆτῳ λόγῳ
δέχῃ. Quid itaq; *Hug. Grotium*, aliosq; commovit, ut ab hac
 antiquitatis sententiâ recedentes, τὸ ἐν δέχῃ de principio tem-
 poris, in quo creata sunt universa, interpretarentur?

IX, Quæ *Helmæstadii*, ut videtur, A. MDCLXXIIII. *Testimonia*
 edita sunt, *prima, media & ultima etatis Christiane do-*
ctorum, eorumq; non infima auctoritatis, quod satisfactio Christi
Divini duntaxat decreti ratione & ob congruentiam, non verò abso-
lutè necessaria fuerit; præterquam quod res sit scandali ple-
na, testimonia pro Socinianis, (contra quos citra doctrinam
de necessitate incarnationis in argumento de satisfactione
Christi disputari solidè non potest) sollicitè conquirere, quoad
maximam sui partem intentum nullo modo probant. Quod
uno tantum alteroq; exemplo ostendemus. In fronte ponitur
auctor, ut vocat, vetustus; de Cardinalibus Christi operibus,
Cypriano vulgò adscriptus, qui dicat: sine holocausto sanguinis
Christi poterat DEUS condonasse peccatum. Athic auctor non
 est vetustus; sed *R. Bellarmini* iudicio Augustino posterior,
 immò indice primo *R. Cocco*, in *MSC.* exemplari Bibliothecæ
 Oxoniensis *Arnoldo Bellovacensi*, qui seculo XII. vixit, opus
 adscribitur. Idq; omni dubio hodie carere ait *Jo. Cestriensis*,
 postquam in *Arnoldi MSC. codicibus passim* cernatur. Hæcine
 est vetustas? Non igitur alio in numero computari hic au-
 ctor poterit, quam *Scholastici omnes & Jesuitæ & Calvinia-*
ni, quos Testimoniorum editor sine discrimine absurdè ad-
ducit, quorum hac in re nulla planè est auctoritas, cum illos

*Vid. thes.
 volen.
 n. 14.
 de Hornio
 et Balbino*

Apologia Aug. Conf. ideò non immeritò turbam appellet nu-
gacissimorum scriptorum. Jam Arnoldus ille Sermone non XIV.
(sunt enim non plures, quam duodecim) sed IX. integrè ita
loquitur: Hoc vis intelligi, quæ sit causa mortis? Quid quæstus?
Ut utraq; re cognita peccatum appareat & gratia, & quanti ponde-
ris sit utrumq;, rerum probet effectus: cum originali mortu nullum
nisi in Christi morte potuerit esse remedium, nec conciliare DEO potu-
erit exules & damnatos qualibet oblatio, nisi sanguinis hujus singu-
lare sacrificium. Et sine hoc holocausto paterat Deus tantum condo-
nasse peccatum, sed facilitas venia laxaret habenas peccatis effre-
nentibus, quæ etiam Christi vix cohibent passiones, quæ vix sceleratos
animos à voluptatum sece avellunt. Conciliet hæc mirabilis au-
ctoris verba, quisquis voluerit, verè opposita, verè contra-
dictoria. Nam in prioribus verbis eundem loqui supposito
decreto Divino de mittendo in carnem Filio, adeò absur-
dum est, ut ea limitatio, contextui addita, & verbis ipsis &
nervo eorundem, (qui hic est: tantum fuisse peccati pondus, ut
non potuerit, nisi morte Christi expiari) omnè adimat sensum.

IX. Amor meus crucifixus est, ait Ignatius, Epistolâ ad Ro-
manos, ed. Voss. p. 60. Mirum est, potuisse hanc sententiam
à Petro Halloixio, ejusque sectatore, Natali Alexandro, de amore
mundi & rerum terrenarum, de quò diversâ prorsus verbo-
rum constructione Paulus agit, Gal. VI. 14. exaudiri, cum ipse
Ignatius verbis haud multo post sequentibus, (siquidem
universa ejus esse supponantur) sese explicet: Credite
mibi, ὅτι τὸν ἰησοῦν Φιλω, τὸν ὑπὲρ ἐμῆ ὄψιδόθητε, quod Jesum
diligam, in crucem pro me traditum, Quid hoc est aliud, quam
amorem suum crucifixum esse? Quod argumentum cum
ἐμφάσει advertit D. Balt. Bebelius in Antiquitatibus seculi I. &
argumenta in contrarium feliciter dissolvit peculiari exerci-
tatione clarissimus hodiè Philologus, Wilb. Ern. Tenzelius.

X. Cornelius Epistolâ inter Cyprianicas juxta numerationem

Foran
da
Supposito
de
Gret
idem de
Liderne
inter ea
am à solo
Christi

tionem Jo. Cestriensis XLIX. ad Cyprianum: *Nec enim ignoramus, unum DEUM esse, unum Christum esse Dominum, unum Spiritum Sanctum, unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere.* Nicol. Rigaltius ad hunc locum: *unus Episcopus dicitur, ut Ecclesia una.* Specificè nempe, ut scholæ loquuntur. Auctor Problematis Paradoxi: *quoties in Scripturis Spiritus Sancti fiat mentio, angelum quendam intelligi; eandem unitatem de Spiritu S. cuius & in Cypriani verbis fit mentio, intelligi adseverat. Sed quis credat, dum tot numericæ unitates antecesserunt, easdem inlequi specificam?* Cum verò unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere Cornelius enunciat, sciendum, hic non de omni Episcopo sermonem esse, sed de ipso Cornelio Romano, cui se isti schismatici opposuerant, ut sensus sit, *Ecclesiam Catholicam Romæ, (Et sic in quocunq; alio loco) non pati plures, quam unum numero Episcopum;* ait in *ἀνεπίστατον* Paradoxi Refutatione B. D. Schomerus noster. Nec aliter locum intellexit introductione in Librum Cypriani de Unitate Ecclesiæ D. Georg. Calixtus; imò ex ipsis Pontificiorū partibus Notis ad Cyprianū Jac. Pamelig.

XI. Graviter & magnā severitate Chrysostomus Homiliā XXIII. in Apostolorum Acta: *satius est, sexcenties defodi, quam DEUM per nos talia audire, quod nobis sit malorum auctor.* Quid dicturum fuisse putamus, si *Φορτικὰ* illa Calvinianorum, præcipuè supralapsariorum, ἀνέστατα, qualia magno numero à nostris passim collecta sunt, legisset?

XII. Augustinus libro III. de Libero Arbitrio c. XIX. *Approbare falsa pro veris, ut erret inditus, Et resistente atq; torquente dolore carnalis vincuti, non posse à libidinosis operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed pœna damnati.* Quæ Pontificiorum aliorumque puris, ut vocant, naturalibus adeò adversa sunt, ut nec effugii qualiscunq; species superfit. Nam Bellarmini exceptio: *loqui Augustinum de naturâ, qualis fueris in primo homine, non qualis esse potuerit, facile dissolvitur, si attendatur, Augustino excessus istos per se & naturâ suâ Divinæ institutioni esse adversos.* Quo pacto non magis concrea-

ri homini à Deo poterunt, ac non potest Deus mentiri. Finge enim hominem, approbantem falsa pro veris, & quidem inventum, talisne defectus poterit esse à Deo, qui per naturæ suæ perfectionem ipsa veritas est, nec amare hominem, nec dum condere potest, nisi qui רבר אמה בלברו, locutus fuerit veritatem ex toto pectore suo. Psalm xv. 2. Iste obscœnus Veneris aqualiculus, qui etiam resistente saniori ratione & injectis dolorum vinculis, tamen in libidinosas actiones, cameli instar, proruit, sit à Deo, per naturam suam sancto intaminatoq;? Si verò ipsa in statu purorum naturalium ratio dictat & svadet, (ut certè aliter non potest, si rationis officio fungi velit) à pravis istis cupiditatibus abstinendum esse, quid hoc dictatum aliud est quam lex naturæ? Quid quid verò contra legem naturæ est, peccatum est. Et quod peccatum est, non tantum à Deo non est, sed nec esse potest.

XIII. *Isidorum Pelusiotam, Chrysostomi discipulum, Angelicam vitam Evagrius duxisse testatur. Editæ sunt ejus Epistolæ demum à Pontificiis post Concilium Tridentinum, atq; adeò ob indicum expurgatoriorum severitatem non sine formidine corruptionis. Saltem quædam apud D. Hülfemannum argumenta non exiguam suspicionem movent, aliorum epistolas his admixtas esse. Quia verò à Pontificiis pro genuinis habentur, nemo quam hic Isidorus rectius confictæ ab ipsis Christianorum perfectioni & possibili legis implementationi opponitur, cujus ideò verba ex Libro I. Epist. C. adponemus: Dic ad Novatiani supercilij discipulum: quid tanquam purus, (sunt autem Novatiani & dicti Cathari) stolidè gloriaris? Quid te ipsam peccati expertem simulas? Quid nature societatem inficiaris? Esaias immundum se esse prædicat. David omnem hominem mendacem esse agnoscit atq; omnes in peccatis conceptos & in lucem editos fuisse. Atq; etiam Deus ipse homines in modum & sedulò improbitati addictos esse & solo misericordia oleo indigere ait, Et tu puritatis fastum arroganter jactas?*

XIV,

XIV. Verè de S. *Augustino* seculo jam XII. *Sigbertus*, monachus Gemblacensis, *Vir*, *Platinæ* iudicio, *spectata doctrina*, in *Chronico* ad annū ccccxv. *Prædestinatorum* *hæresin* ex *libris Augustini*, malè intellectis, *initium sumpsisse* dicitur. Quamquam enim *Augustinus* ex fervore disputandi contra *Pelagianos* multa scripserit, quæ lumam non sustinent, in plerisque tamen, quæ absolutum decretum quadam necessitate involvit, & sine quibus, tanquam fulcris destitutum, ubique hiat claudicatve, orthodoxiam etiam post certamina Pelagiana complexusest. Quemadmodum id de voluntatis gratiæque Divinæ, etiam vocantis, universalitate, meriti Christi amplitudine, fidei denique & salutis amissibilitate & gratiæ resistibilitate, tam læculenter demonstratum passim à nostris, *Gerardo* etiam *Johanne Vossio* in *Historiâ Pelagianâ*, est, ut refragari hactenus cum specie potuerit nemo. Quæ vero duriora in S. Patre reperiuntur, emollientur, si D. *Jo. Hülsemanni*, magni Theologi, iudicium attendamus, in *Breviario* his verbis propositum, c. xv. §. xi. *Non sunt heterodoxi S. Augustinus & alij, qui sentiunt, objectum prædestinationis esse hominem ad huc vocandum, sed consideratum in decreto DEI, tanquam non rejecturum gratiam vocationis, si quondam offeratur, ad quam oblationem, omnibus & singulis præstandam, à suâ parte DEUS paratus est. Is enim ordo constitutus est à DEO, ut nolit his, qui primam gratiam præfractè repudiaverunt, majores gradus seu incrementa conferre. Quo sensu non malè à B. Augustino dicitur: esse peculiarem quandam gratiæ speciem, quam DEUS electis præparavit, tanquam medium infallibile & proximum assequendæ salutis, videlicet intensiorem gradum gratiæ, seu majus incrementum, quod DEUS consequente seu vindicatrice voluntate justè denegatis, qui primam gratiam rejecerunt.*

XV. *Augustini* in duabus *Epistolis* mentem de controversâ hand ita pridem à Gallis quæstione, an hæretici & schismatici vi ad fidem sint cogendi? solido iudicio evolvit amicissimus.

B

gissimus.

cissimus nuntius *D. EL. Veilius*, Augustini librorum Lector indefessus. Non est insolens, Ecclesiae doctorem aliquando cessare. Nec id contigit *Augustino*, deliberato consilio uteretur, sed collegarum importunitate & Donatistarum flagitiis quasi compulso. In ipsam verò reprobata à Scripturâ sententiae defensione, à cædibus, à sanguine, ab atrocitate abhorruit. Quicquid argumentorum pro horridiori sententiâ attulit, adeo nihil virium, nihil roboris habet, ut in differendo vix Augustinum agnoscas. Si verò seriò novæ opinioni fuit adductus, cur pondera, cur immota rationum momenta, quibus antea tanto cum successu veritatem propugnavit, nunquam refellit? Circumcellionum autem istorum flagitiosissimorum compressionem, quorum sceleribus nulla unquam securitas indulta fuit, Gallicanorum Hugonottarum, quorum religioni millenis sanctissimisq; juramentis data fides fuit, diris excruciationibus, (de quibus historiae legantur) componere, est Delphinum sylvis appingere, fluctibus aprû.

XVI. Pontificiorum de salute dubitationi jure meritoq; obvertitur illud *Hilarij*, Can. V. in Matth. Regnum caelorum, quod Propheta nuntiaverunt & Dominus noster in se esse positum esse professus, vult sine aliquâ incertae voluntatis ambiguitate sperari; alioquin justificatio ex fide nulla est, si fides ipsa fiat ambigua. Exceptio *Bellarmini*: *Hilarius* loqui non de fide justificationis, sed de fide resurrectionis, tam febriculosa est, ut mortem primo statim intuitu minuetur. Nam resurrectionis ne apice uno in toto contextu fit mentio. Confirmare Servator nos, ait, in spem bonorum aeternorum laborat. Ergo de certitudine salutis indubitata, de quâ nos inter & Pontificios quaestio est, unice agit. Eamq; ex justificatione per fidem, tanquam immoto fundamento, deducit, cum fides ambiguitatem omnem funditus tollat & evertat. Quid magis dici poterat Lutheranum?

FINIS PRIMÆ PARTIS.

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
PATRISTICA
SELECTÆ.

373

II

QUARUM PARTEM SECUNDAM
CONSENTIENTE R. FAC. THEOLOGICA,
SUB PRÆSIDIO

JO. FECHTII, D.

ET PROF. TH. ORDINAR. CONSIST. DUC. ASSESS.
ET DIST. ROSTOCH. SUPERINT. FAC. THEOL.

h. t. DECANI,

D. B. 7.

PRO PUBLICO EXERCITIO

VENTILANDAS PROPONIT,

AD D. SEPT. A. M., DC, XCV.

ALBERTUS VEIEL
ULMENSIS.

ROSTOCHII.

Typis JOHANNIS WEPPLINGH, Acad. Typographi.

1695

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
PASTORALIS
SELECTAE

ORATIONUM PARTIM SECUNDAM
CONSTITUENTE R. FAC. THEOLOGICA
SUA PRÆSIDIO
IO. FECHTII, D.

ET PRIMUM ORDINARI CONSIST. DUC. ASSERT.
ET DAT. ROSTOG. SUPERINT. FAC. THEOL.
A. DECANI

D. R. A.
PRO PUBLICO EXERCITIO
VENTILANDAS PROTONI
AD D. SEPT. A. M. DE. XON.
ALBERTUS VRIEL
UMBRES.

ROSTOGHII
THEI JOHANNIS WELTMAN, A. M. T. P. O. P. A.

THESES EX THEOLOGIA PATRISTICA.

XVII.

Lementis Romani ad Corinthios Epistolam, hoc seculo à Patricio Junio in lucem primum productam, genuinum sancti viri scriptum esse, ego quidem ita firmiter sum pervasus, ut nisi pondera argumentorum, quibus ejus *καταστήσει* celeberrimi viri comprobantur, eandem extra omne dubium ponant, nullum aliud scriptum nothum à genuino discerni posse planissimè credam. Is itaque in medio Epistolæ: *Nos, inquit, ex voluntate Domini in Christo Jesu vocati, non per nos ipsos justificamur, neq; per sapientiam nostram, intelligentiam, pietatem, vel opera, quæ in puritate cordis & sanctimonia operati sumus, sed per fidem, per quam omnipotens Deus omnes ab initio justificavit.* Ecce fidem in justificatione omnibus operibus, quocunq; nomine veniant, more Pauli, (cujus & sanctam Apostolicamq; styli simplicitatem imitatur) opponit, ut solam fidem justificare immotè concludere possis. Et ne quis Pontificiorum verba de primâ tantum justificatione intelligat, etiam ea opera ex justificatione excludit, quæ *ἐν ἁγιότητι καρδίας, in sanctitate cordis operati sumus; quod Paulus, ex quo hæc desumpsit, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ, in justitiâ, dixerat. Tit. III. 5.* At sanctitatem cordis ante primam justificationem nullam dari in confesso est.

XIIX. Supervacuum forte fuerit, pro gratiæ Divinæ & fidei amissibilitate, apostasiâ item sanctorum, quemquam allegare veterum. Ita conspirant omnes, ita consentiunt victi sacrarum Scripturarum irrefragabili luce. *Augustinum* tamen, quem suum esse in argumento de absoluto decreto clamitant Calviniani, ex uno libro xx. de Civitate Dei. c. vii.

C

audi

audiemus. Ita ille: Nec moveat, quod saepe Diabolus se aucit et tras
illos, qui jam regenerati in Christo vias ingrediuntur Dei. Novis
enim Dominus, qui sunt ejus, ex his in aeternam damnationem ne-
minem ille seducit. Alii sunt Augustino electi, alii regenerati.
Hi à dæmone seduci ad aeternam damnationem possunt, illi
non item. Finge, seducere Diabolum ad peccata tantum ve-
nialia, quam frigidum hoc est? Et annon etiam eos, quos
Dominus novit suos esse, ad eadem seducit? Quæ itaq; occu-
patio & oppositio est Augustini? Præterea seduci à Diabolo &
partem esse Diaboli; Augustino in verbis proximè anteceden-
tibus planè æquivolent. Pars itaq; Diaboli fuerint rege-
nerati, cum ab ipso seducuntur. Non credo, in universâ
Theologiâ Calvinianâ tam crassum atq; palpabilem, addo,
neq; tam periculosum errorem esse, quam hunc ipsum, qui
negat, hominè semel regenitū in peccata mortalia labi posse.

XIX. Quam procul abfuerint veteres à merito bonorum
operum de condigno, in ordine ad vitam aeternam afferendo,
vel illud, nullâ declinandum exceptione, Basilij dictum de-
monstrat, Concione in Ps. cxiv. circa medium: Proposita est
aeterna requies his, qui legitime in hac vitâ decertarunt, quæ non
secundum operum debitum ac meritum, (ita verba: ἡ κερὰ ἐφ' ἕκασ-
των ἐργων, rectè reddidit Janus Cornarius; ubi enim non
est debitum, ibi nec potest esse meritum) retribuitur, sed ju-
xta magnificentissimi Dei gratiam his, qui in ipsum speraverunt,
exhibetur. Ex quo ultro consequitur, quoties alibi veteres
merendi voce in ordine ad salutem utuntur, Gilb. Genebrardi,
hominis Pontificii, regulam attendendam esse: Vitam aeter-
nam mereri apud vetustos Theologos est vitam aeternam consequi.
Nam & apud Latinos scriptores; Demereri aliquem, nihil mi-
nus denotat, quam meritum propriè dictum ab eo extorqve-
re, sed alicujus gratiam & favorem in re aliquâ gerendâ con-
sequi. Quia de re eruditè certè disquirat libro de Phrasibus ve-
teris Ecclesiæ Gerb. Titius.

XX. Theoderus Beza in vitâ Joannis Calvinii immeritò Philip-
pum

tum Melanthonem, tanquam in materiâ de rebus adiaphoris
 molliorem, accusatura fuisse profiteretur: è contra Matth. Fla-
 cium, *malum illum*, ut vocat, *genium*, turbarum coarguit, to-
 tamq; ipsius cohortem, *que nunc quoq; opus Domini labefacitet,*
non aliter sanè, nec minus impudenter, ac furiosè, quam si ab ipso
Rom. Pontifice magnis stipendiis esset conducta. Stomachantur
 Calviniani, quoties Flacj audiunt nomen. Sed iram Beze
 temperare poterat, si tum vixisset, Jo. Hoornbeckius, & ipse
 magnum inter Reformatos nomen, qui libro ix. Summæ
 controversiarum: Flacius, ait, *ex præcipuis fuit Melanthonis &*
Wittebergensium in contentione decenniali de adiaphoris adversa-
rius. Ubi si rem ipsam solum spectassent, non improbandum erat,
quod remissiori de adiaphoris, que pretendi vulgò talia solent, non
haberi, & revera pons sunt, per quem Papisimus reduci queat, (imò,
si sine Flacio fuisset, revera reductus fuisset) sententia se oppo-
neret, nisi pro inconsiderata suâ vehementiâ à re ad personam
pergentes, studuissent hoc pacto virum optimum, Philippum Me-
lanthonem, collegasq; & socios, servum in modum opprimere & per-
dere. Flacius si in odio erga Melanthonem excessit, nemo
 probaverit; vitio tamen interea omni vacat, hominem te-
 pidum, & tamen auctoritate suâ florentissimas Lutherano-
 rum Ecclesias in pristinas Papatus tenebras quasi impetu quodâ
 præcipitaturû, cordatâ severitate aggredi & masculè refellere.

XXI. Non pugnant illa Lactanti, libro iv. c. iv. *Coniuncta*
inter se sunt sapientia & religio: sapientia spectat ad filios, que
exigit amorem, religio ad servos, que exigit timorem; cum illo
Apostoli, 1. Joh. IV. 18. Timor non est in charitate, sed perfecta
charitas eicit timorem. Nam qui ex Deo renatus, immotâ fide
 Salvatori suo adhæret, eandemq; fidem infucatâ charitate
 demonstrat, nihil habet formidinis servilis, de gratiâ, de ad-
 optione, de vitâ æternâ: non tamen ideò exors est timoris
 Dei, tantopere ubiq; S. literarum celebrati, quo sollicitè ca-
 vet, ne in peccata prolabatur, ne Deum, patrem suum, ullo
 delicto offendat, *sed operatur cum timore ac tremore, ut salvus*

fiat. Phil. II. 12. Quare immediatè conjunxit Lutherus; debemus Deum timere & diligere. Nec à Scripturæ consuetudine alienum est, & hunc timorem vocare servilem, id est, talè, qualè habet servus erga herum suum, Mal. I. 6. Quæ non sufficienter in Notis ad *Lactantium* conciliavit *Serv. Gallus*.

XXII. *Vincentius, Lerinensis Presbyter*, in *Commonitorio c. VI.* quod *Sixtus Senensis*, ceu & alii Pontificii maximi nominis passim faciunt, *libellum* vocat *verè aureum*, quem omnes *Catholica pietatis* autores *assiduà versare manu deberent*, ceu *encliridion* seu *militarem pugiunculum*, adversus *profanas omnium hereseon novationes*, de *Arianismo*, universum orbem inundante, ita loquitur: quando *Arianorum venenum*, non jam *portiunculam* quandam, sed penè orbem totum *contaminaverat*, adeo ut prope cunctis *Latini sermonis* *Episcopis*, partim vi partim fraude *deceptis*, caligo quædam mentibus offunderetur, quidnam potissimum in tantà rerum *confusione* sequendum foret, tunc quisquis *verus Christi amator & cultor* extitit, antiquam *fidem novellæ perfidiæ* præferendo, nullà *contrarij ipsius peste maculatus est*. Ex quo colligo: non *Ecclesiam tantum Romanam*, (nam & hæc habebat *Latini sermonis Episcopum*, inprimis *Liberium*) sed universam, non in *splendore tantum externo*, sed & in *sanâ doctrinâ* ita defecisse, ut *pristinam Ecclesiam* in eâ vix agnosceres, ut *vera Ecclesia* vix ullibi compareret, ut *Catholica fides* exulasse prorsus videretur. Tunc, inquit *Vincentius*, non tantum *affinitates, cognationes, amicitie, domus, verum etiam urbes, populi, provincia, nationes, universum postremo Romanum Imperium*, (hoc verò tum omnes propemodum *Christianæ Ecclesiæ* concludebantur) *funditus concussum & emotum est*. -- Tunc *temerata conjuges, depopulata vidua, profanata virgines, monasteria demolita, disturbati Clerici, verberati Levitæ, acti in exilium sacerdotes, oppleta sanctis ergastula, carceres, metalla, quorum pars maxima interdiciis urbibus protrusisq; extorres, inter deserta, speluncas, seras, saxa, nuditate, fame, siti affecti, attriti & labefacti sunt*. Hiccinè est *florentissimus*

mus

mus ille Ecclesiæ status, qui *Bellarmino* nota est veræ Ecclesiæ, à quo Ecclesia desciscere nunquam potest? Sed forte doctrinæ veritas in flore mansit & salva? Denuò audiamus *Vincentium*: *Pro cœlesti dogmate humane superstitiones introducebantur, bene fundata antiquitas scelestâ novitate subruabatur, superiorum instituta violabantur, rescindebantur scita patrum, convellebantur definita majorum. Sintra sacra atq; incorrupta vetustatis castissimos limites profana ac novella curiositatis libido sese non continebat.* Diceres, Lutheranium loqui & representare statum Ecclesiæ ante Lutherum!

XXII. Lutherani Ecclesiæ ante Lutherum typum Waldensium Ecclesiam meritò prædicari, confessio eorum, ab *Ænea Sylvio* edita, *Historiæ Bohemicæ* c. XXXV. clarissimè edocet. In articulo quoq; de S. Cœnâ nostros potius quam Calvinianos, non ante Lutherum tantum, sed sub initium quoq; reformationis fuisse, ab *Æg. Strauchio*, *Joachimo Hesterbergio*, aliisq; abundè probatum est. In Bohemiâ verò sub hujus seculi initium ita eos ad Calvinianam opinionem descivisse, ut & nostros ingenti odio fuerint persecuti, *D. Jo. Hedericus* in *Notationibus ad Confessionem Waldensium* memorabili operâ recenset; quod scriptum plerique ignorarunt, qui de Waldensibus scripserunt.

XXIV. De Clericorum conjugio Canon V. Apostolorum, (hos enim Canonum istorum auctores esse, apud omnes Catholicos certitudinem suam habere, non dubitat asserere *Laur. Beyerlinck*) ita sancit: *Episcopus aut Presbyter uxorem propriam sub obientis religionis, nequaquam cõsuetudo, ejiciat. Si verò rejecerit, excommunicetur, si perseveraverit, deijciatur.* Quis hæc verba legens & naturale, quod intellectui primò influit, significatum attendens, non statim hoc exaudit: à nullo conjugialium officiorum, quod uxoris propriæ nomen includit; sub pietatis *ωφείρα*, separandam excludendamq; esse conjugem? Nec enim aliter intelligi volumus, quam loquimur. Fabriculosam hujus canonis interpretationem fingit *Rob*

Bellarminus, de rejectione ex curâ, non officio conjugali, lo-
qui Apostolos causatus. De quo enim gentilium, nedum E-
piscoporum, præsumas, quod excludere curâ velit uxorem,
probam, pudicam, benè de se meritam? Ut canone id ei
prohibente sit opus. Quæ hæc pietatis species est, negare
propriæ carni, quod alienæ jure naturæ elargiris? *Nemo un-*
quam suammet carnem odio habuit, sed nutrit, curatq; eam, ppe ad-
modum & Dominus Ecclesiam. Eph. V. 29. Si verò curâ com-
plecti uxorem Episcopus, cumq; eâ in domo suâ conversari
qvotidie debuit, id qvomodo potuit fieri sine aliorum offen-
diculo, quod tamen sub salutis jacturâ vitandum esse monuit
Christus? Quare cordate J. Ctus Parisiensis Pontificius, 70.
Quint. Haduus, commentario ad istum canonem: *Si pietatis*
obtentu sacratus minister uxorem suam repudiarit, ab Ecclesiâ ex-
cludatur. Hoc enim videtur in calumntiam fieri nuptiarum, tan-
quam mixtio conjugum faciat immunditiam. Scriptura verò dicit:
honorabiles nuptias & impollutum cubile. Meminit autem &
Episcoporum, conjuges habentium, quia liberum tunc erat Episcopis
legitimū cum mulieribus conjugū. Ecce qvanta vis est veritatis!

XXV. Non diffitendum est, veteres qvosdam sensisse: Propheticum donum in Ecclesiâ ita fore perpetuum, ut ea non futura sit vera Ecclesia, quæ hoc dono destitueretur. Do-
cuit id adductis testimoniis in Dissertationibus Cyprianicis
Henr. Dodwellus. Dum verò ad locum Epiphani. Har. XLIX.
qvita habet: *si caelestia illa dona recipienda sunt, isq; præditam*
Ecclesiam esse convenit, cur, inqvunt, post Montanum nullos habent
Catholici prophetas? Divinumne est munus exhaustum? At in Ec-
clesiâ minimè id quidem est exhaustum. Absit! hanc addit com-
mentatiunculam: Planè hæc Epiphaniæ seculo non conveniunt,
quo jam in confesso erat, hæc charismata eousq; non permanasse.
Existimo igitur, ex antiquiore aliquo scriptore illum hæc imperitè
descripsisse; hem, quam temerariam crisin vir hic eruditus
exercet! Itane Epiphanium, illud omnis antiquitatis & eru-
ditionis promptuarium, imperitè sua aliunde describere?

Augusti-

Augustinus, quum in libro de verâ religione & alibi negasset, miracula ad sua usq; tempora durare permiffa esse, sententiam hanc generalem libro i. Retractionum c. xv. corrigit, dicens, verum equidem hoc esse de donis miraculosis, in primitivâ Ecclesiâ frequentibus, non de miraculis omnibus: Non sic accipiendum est, ait, quod dixi, ut nunc in Christi nomine fieri miracula nulla credantur. Qvalia nempe in libris de Civitate Dei complura operosè recenset. Nec à miraculorum narratione sibi temperant *Basilius, Gregorius Nazianzenus, Cyrillus Hierosolymitanus, Eusebius, Socrates, aliq;.* Ergone & hi heröes, *Epiphâio l. coævil. posteriores, suâ ex aliis imperitè describunt?*

XXVI. De jure plebis in eligendo Ecclesiæ ministro non est clarior in totâ antiquitate locus, quam ille *Cypriani, Epist. lxxvii.* juxta *Cestriensis* ordinem. Verba hæc sunt: *Plebs ipsa maximè habet potestatem, vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi. Quod Episcopus videmus de Divinâ auctoritate descendere, ut sacerdos plebe presente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac testimonio comprobetur?* Quæso te per Deum immortalè, quomodo hæc *Cyprianea* cum illis *Tridentini Concilii* compones? *Docet SS. Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum & ceterorum ordinum, nec populi nec cujusvis secularis potestatis & magistratus consensum, sive vocationem, sive auctoritatem ita requiri, ut sine eâ irrita sit ordinatio.* Si populus habet potestatem, indignos recusandi, irrita unq; ordinatio est, quæ sine non dicam consensu, sed auctoritate populi suscipitur. Vanam *Bellarmini* distinctionem: *populum habere potestatem eligendi per testimonium, non per calculum, more testis, non judicij,* infinita in *Cypriano, aliisq; loca* falsitatis condemnant. Quomodo testimonium tantum reddat, qui habet potestatem indignos recusandi? Et quidem ex jure Divino, ut contra *Bellarminum* vindicat *David Blondellus, Apologiae Sect. III, p. 382. seqq.* adversus quod nemini dispensare fas est? *Cyprianus* verò, *Epist. lxxvii. ad plebem: cum pace nobis omnibus à Domino prius datâ ad Ecclesiam regredi cœperimus,*

mus, examinabuntur singula presentibus & JUDICANTIBUS vobis.
Idem Epistolâ xxxiv. Cui rei non potui me solum JUDICEM dare, cum hæc singulorum tractanda sit ratio, non tantum cum collegis meis, sed cum plebe ipsâ universâ. Tertullianus Apologiae c. xxxix. Ibidem in conventu Seniorum, quos inter & Laici, JUDICABATUR magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu, summumque futuri judicij præjudicium est. De causis gravioribus aliis, extra electionis negotium, hæc quidem loca agunt, sed quantum magis necessarium erit plebis judicium in causâ omnium gravissimâ, electione videlicet ministri?

XXVII. Non existimo, cuiquam ullum posse remanere dubium, extitisse in primitivâ Ecclesiâ Presbyterium quoddam, seu confessum & judicium Ecclesiasticum, Consistoriis nostris hodiernis non absimile, ex Ecclesiasticis pariter & Politicis personis, quos Seniores Laicos vocant, constans, vocandis & in ordine continendis Ecclesiæ ministris, cognoscendisque æquis votis causis Ecclesiasticis institutum; qui elegantissimum Dav. Blondelli libellum, de jure plebis in regimine Ecclesiastico, legerit curatius. Ego nunc unicum locum allego ex Ambrosii Commentario in prioris Epistolæ ad Timotheum caput quintum, ubi statim in fronte legitur: Apud omnes gentes honorabilis est senectus. Unde & Synagoga & postea Ecclesia Seniores habuit, quorum sine consilio nihil agebatur in Ecclesiâ. Quod quâ negligentia obsoleverit, nescio, nisi forte doctorum desidia, aut magis superbia, dum soli volunt aliquid videri. Judica, Lector, qui extra partes positus es, & arrige aures tuas, Curia Romana cum Clero, qui à regimine Ecclesiæ Laicos jam diu procul arcetis!

XXIIX. Nemo Romanorum Pontificum primatum efficacius rejecit, quam Romanus seculo. vi. Pontifex, Gregorius M. quando universalis Episcopi titulum stultum, superbum, superstitiosum, scelestum ac nefandum electionis vocabulum appellavit. Nec immerito. Noverat enim, jam tribus ante se seculis Tertullianum verè scripsisse: Solum Imperatorem super omnes homines à Deo esse constitutum, omnibus majorem & solo vero Deo minorem. XXIIX.

XXIX. Narratio de Friderico I. Imperatore, ab Alexandro P. III. pede conculcato, quam non Itali tantum, sed è Danis Saxo, è Germanis *Naucerus*, ex Græcis *Gennadius* recensent, non adeò improbabilis videri debet iis, qui expendunt, à Pontificibus integris regnis exutos esse Reges & Imperatores; Alexandrum verò Henricum II. Angliæ Regem, referente *Parisio*, pueri more virgis cædi iussisse; fidemq; rei gesta facere picturas scripturasq; antiquas, Venetiis & alibi hanc historiam repræsentantes.

XXX. In excommunicatione *Theodosii* Imperatoris *Theodoretus* libro V. Hist. Eccl. c. xix. summam modestiam & excommunicantis & excommunicati describit. Cum major excommunicatio sit, quæ à communione fidelium separat, ut ex Synodo Nemaulensi *Du Frenius* docet, *Theodosius* verò ab Ecclesiâ fidelium ad octavum usq; mensem separatus vixerit, frustra *Natalis Alexander* negat, eundem excommunicatum esse. De ipso facto probò verba benè de me meriti doctoris, *Dannbaueri*, quæ leguntur in Theologiæ Conscientiariæ Part. I. p. 910. *Tene, ô Princeps, Evangelium, quod habes, ne corona tua excidat, quam non violabit sed tenere iurabit Hierurgia Ecclesiastica, cui tamen subesse non detrectabit Magistratus, sicut Theodosius Ambrosio, in potestate clavium, (latissime extendendâ ad omnem fratrem in Christo, I. Cor. V. 11.) sed Ambrosio, ut organo Christi, verbo, ut scepro Christi, anima Cesarea curatori, ut Medico.* Quæ moderationem *D. Hülfemanni*, in Præfatione Libri de correptione fraternâ proditam, non excludunt, absunt verò à *M. Ant. de Dominis* sententiâ, qui Principem excommunicari posse planè negat; longiusq; ab *Erasti* atq; *Seldeni* opinione, qui excommunicationem omnem Divino mandato niti inficiantur.

XXXI. Ut in aliis se usurpato Romani Pontificis dominatui Ecclesia Gallicana subinde maculè & cordatè opposuit: ita & ex eiusdem doctoribus *Edmundus Richerius* quatuor libris Historiæ Conciliorum Generalium, Constantinum M. atq; alios Imperatores Christianos, velut communes Episcopos & exterioris disciplinæ assertores, octo prima Concilia universalia pro iuris Divini, Naturalis & Canonici vindictis indixisse & congregasse, invictis ar-

D

gumentis

27
gumentis probavit & adversus exortos sibi in ipsâ Galliâ adversa-
rios, Perronium, Hubaldinum, Goudium, ipsorumq; assecclita
defendit, ut nec negare id postea, quantumlibet hac in parte Pon-
tifici propitius potuerit *Ludov. Maimburgius*; plura Concilia Ge-
neralia neq; convocasse Pontificem, neq; iisdem præsedisse; qvov
qv' il fust au lieu, ou l'on celebra le Concile, *quamquam fuerit in loco,*
ubi celebratum fuit Concilium; Libro de Prærog. Eccles. Roman. c. V.

22
XXVII. Laicorum Baptismum verum licitumq; ve, immò
in casu necessitatis necessarium esse, magno consensu vetus docuit
Ecclesia. E qvâ duos tantum illustres doctores audiemus. *Hiero-*
nymus Libro adversus Luciferianos: *Sic cogat necessitas baptizare,*
scimus, etiam Laicis convenire. Tertulianus Libro de Baptismo:
Laicis baptizandi jus est, ac baptismus ab omnibus exerceri potest.
Qvæ aliaq; tam clara loca Jo. Calvinum in Institutionibus coege-
runt confiteri: Multis abhinc seculis, adeoq; ab ipso serè Ecclesie exordio
receptum fuisse, ut in periculo mortis Laici baptizarent, si minister in
tempore non adesset. Verum non obstante hoc antiqvæ Ecclesie
more, tanto tamq; implacabili odio idem *Calvinus* Laicorum ba-
ptismum profecutus est, ut cum *Montisbelgardenes*, *Luthera-*
num nuper Principem adepti, interrogarent, quid faciendum esset,
si is privatum mulierum baptismum urgeret, præ iracundiæ fu-
rore non potuerit sibi temperare, qv in scriberet Epistolâ *LIII. Ba-*
ptismum obstetricibus, (qvæ & ipsæ Laicorum nomine à veteribus
manifestè continentur) *permittere, impia & sacrilega est Baptismi*
prophanatio. Ergo hoc caput non tantum repudiandum judico, verum se
urgere vos Princeps ultra modum pergat, usq; ad sanguinem resistendum
potius, quam huic non tolerande superstitioni consentiat. Epistolâ
verò *cccxxvi. adulterinum* vocat Baptismum, qui administratus est à
privato homine; Mulierum verò Baptismum prodigiosam auda-
ciam & flagitium, naturæ legi adversum. Planè verò intolerabi-
le in hoc viro erat, mulierum Baptismo Carthaginense oppone-
re Concilium, qv od eundem totidem verbis comprobat. Verba
sunt: *Mulier, quamvis docta & sancta, viros in conventu docere,*
vel aliquos baptizare non presumat, NISI

NECESSITATE COGENTE.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

THESES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA ²⁶⁵
PATRISTICA
SELECTÆ.

QVARUM PARTEM TERTIAM & ULTIMAM
CONSENTIENTE R. FAC. THEOLOGICA,

Sub PRÆSIDIO

JO. FECHTII, D.

ET PROF. TH. ORDINAR. CONSIST. DUC. ASSESS.
ET DIST. ROSTOCH. SUPERINT. FAC. THEOL.

h. t. DECANI,

D. B. 7.

PRO PUBLICO EXERCITIO

VENTILANDAM PROPONIT,

AD D. SEPT. A. M., DC. XCV.

ALBERTUS VEIEL

ULMENSIS.

ROSTOCHII.

Typis JOHANNIS WEPPLINGII, Acad. Typographi.

1695

THESE
EX
THIVINA
ANNO
PARISTIA

MAMU & M. UTTMAN
ADDOGAL
D.

TOVNI & BERTHO
D.

THESES
EX THEOLOGIA
PATRISTICA.
XXXIII.

DE Arianorum Baptismo, etiam in nomine Patris, Filii & Spiritus S. administrato, graviter Athanasius, (quo nemo mentem Concilii Niceni rectius intellexit) pronunciat, oratione III. contra Arianos, circa medium: *Si in nomine Patris & Filij datur perfectitudo, plenaq; initiatio, Patrem autem verum illi non pronunciant, eò quod negent, aliquid ex eo existere & simile esse illius substantiæ; negant quoq; verum Filium, aliumq; ex nonventibus conditum sibi comminiscetes in Baptismate proferunt: qui quæso igitur non planè vanum ac inutile fuerit baptisma, quod ab illis datur, quum id non nisi species sit & inane simulacrum, ipsiq; eâ re nihil solide opis adferant ad pietatem.* Et ne quis putet, non protulisse Arianos in Baptismo personas Divinas, aut iisdem aliquid, à Christo non præceptum, addidisse, sequentia subiicit: *Non in Patre & Filio tribuunt Baptisma Ariani, sed in creatore & creaturâ, in factore & facturâ. (Sentum nimirum Arianorum respiciendo) Sicut igitur creatura diversum quiddam est à Filio: ita diversum quiddam à verò Baptismate est, quod existimatur ab illis dari, tametsi nomen Patris & Filij, quia illa in Scripturis vident, simulent sese nominare.* (Ergo baptizarunt eâ formâ, quæ in Scripturis expressa est; immò non veretur Joannes Harduinus, Quæstionibus de Baptismo sub finem, pronunciare: *Vix ullos extitisse, qui Evangelica verba mutarent, quæ inter abluendum eduntur, ex Augustino, indubitatisq; aliis argumentis exploratum compertumq; est.* Excipit autem Deuteriū Ariani facinus apud Nicephorum; cæteras patrum relationes circa verborum factam ab Anti-Trinitariis mutationem de verborum potius sensu, quam verbis ipsis interpretandas esse docet. Sed loquatur iterum Athanasius:) *Non enim, qui simpliciter ait, Domine, is est, qui donat legitimum baptisma, sed QUI NOMEN EXPRESSIT ET*

E

FIDEM

FIDEM RECTAM HABET. Ideoq; *Salvator non quovis modo baptizandum praecepit, sed primum dixit: docete, ac deinde baptizate in nomine Patris, Filij ac Spiritus Sancti, ut ex doctrinâ rectâ fides oriretur & cum fide Baptismatis integra initiatio perficeretur.* Addit denique; *Certè alia etiam haereses, eaq; numero non exigua, nomine tenus, (formam Christi retinendo) ritum istum pronunciant, sed non rectè sentientes, neq; sanam fidem retinentes, inutilem possident aquam, quam impertiunt, nimirum Numine & religione destitutam, adeò, ut qui ab illis asperguntur, sordescant potius pravâ religione, quam redimantur.* Inter haereses illas Pauliana est, cum quâ Sociniana, aliæq; plurimæ ratione negatæ Trinitatis planè conveniunt, cujus sectarii in Concilio Niceno, c. XIX. & Phrygum, qui in Concilio Laodiceno, c. IIX. rebaptizari jussi sunt: de quibus *Baronius ad annum CCLX. N. XVI. Quod ad Pepuzenos spectat, licet sciunt, Patrem, Filium & Spiritum S. ab illis in collatione baptismi nominari, tamen quod per Spiritum S. illi Montanum intelligerent, nullum planè à Pepuzenis collatum fuisse Baptismum, in SS. Nicenâ Synodo statuerunt, nempe tum Paulianistas, tum Cataphrygas, ad Ecclesiam confugientes, esse rebaptizandos; quod etiam in Synodo Laodicenâ reperitur decretum.*

XXXIV. Videtur *Ambrosius, Libro I. de Spiritu S. c. III. Baptismum in nomine Christi, aut etiam in nomine Spiritus S. non nominatis cæteris personis, administratum, planè pro rato & legitimo habere. Verba è cæteris extantiora producemus: Denique & illi ipsi, qui dixerant: nec si Spiritus S. sit, audivimus, baptizati sunt postea in nomine Domini Jesu Christi. Et hoc abundavit ad gratiam, quia jam Spiritum S. Paulo predicante cognoverant.* Sed ostensum est solidis fundamentis à *Joanne Harduino, Societatis Jesu Presbytero Parisiensi, Diatribâ de Baptismo, unum Ambrosii scopum esse, demonstrare, ad fidei ante Baptismum confessionem necessariò requiri, ut omnium trium personarum æqua fit in baptizando notitia, nec Baptismus, ignoratâ unâ, validus esse queat. Ista autem loquendi formas non exprimere Baptismi formam, (à quâ Apostoli circa sacrilegium recedere non poterant) sed confessionem, Baptismum antecedentem. Ut adeò hoc velit dicere *Ambrosius: baptizati sunt præviâ confessione Christi in nomine Patris, Filij &**

& Spiritus Sancti. Et hoc ideò iis gratiam, quã antea, ob perperam collatum Baptismum, (hac enim in opinione est *Ambrosius*) destituebantur, abundè contulit, quia & Spiritus S. notitiã à Paulo hauserant, cum antea iam habuissent Patris & Christi, neq; adeò amplius, plenam eos SS. Trinitatis fidem habuisse, dubitari poterat. Hac ratione nisi exposueris, quomodo *Ambrosii* verba cum aliis *Ambrosii* composueris, quæ libro de iis qui mysteriis initiantur, c. IV. comparent? *Credit etiam Catechumenus in crucem Domini Jesu, quã & ipse signatur. Sed nisi baptizatus fuerit in nomine Patris, Filij & Spiritus S. remissionem non potest accipere peccatorum, nec spiritualis gratiæ munus habere.*

XXXV. *Cyrilli Hierosolymitani*, si is indubitatus auctor est, verba, quæ leguntur in Catechesi Mystagogicã iv. atq; ita habent: *Qui aquam aliquando mutavit in vinum, nunquid non erit dignus, cui credamus, quod vinum transmutabit in sanguinem?* Quare omni cum certitudine corpus & sanguinem Christi sumamus; nam sub specie panis datur tibi corpus & sub specie vini datur sanguis; & Pontificiorum transsubstantiationi & Calvinianorum ablentia apertissimè contradicunt. Si enim eo modo Christus vinum in sanguinem suum mutavit, quo in nuptiis Cananæis aquam mutavit in vinum, tum abolitã vini substantiã tantum, sed & specie externã, de novo produxit sanguinem, antea non existentem, quemadmodum in Canã Galilææ, destructa & formã & specie aquæ, creatum de novo vinum, non aliunde adductum, in hydriis repræsentavit. At Pontificiorum transsubstantiatio non est mutatio rei totaliter sublata in rem antea non existentem, ut existere incipiat, sed destructio rei quoad substantiam, remanentibus accidentibus & substitutio rei alterius, jamdiu existentis, & in destructæ rei locum adductæ. Quo posito sequitur, *Cyrillum* intelligi aliter quam hunc in modum non posse: si Christus destructã aquã vinum de novo condere potuit; quanto magis remanente vino sanguinem Christi eidem adjungere, adeoq; hanc circa vinum mutationem instituere? Juxta Calvinianos autem Christus vinum non transmutavit in sanguinem, sed in figuram sanguinis; nisi dicere velis, Mosen transmutasse

æneum serpentem in Christum, dum figuram eundem constituit Christi; aut iridem à Deo transmutatam fuisse in gratiam Divinam, dum Divinæ gratiæ visibile signum constituta fuit.

XXXVI. *Augustinus*, Epistolâ cvi. *Nullus*, ait, *qui se meminit Catholica fidei Christianum, negat, aut dubitat, parvulos, non acceptâ gratiâ regenerationis in Christo, sine cibo carnis ejus & sanguinis potu, non habere in se vitam, ac per hoc pœne sempiternæ obnoxios.* Duo hinc colligo; primò, falsum esse, quod ait *Bellarminus*, libro iv. de Eucharistiâ c. xxiv. §. *Tertius ruit*; veteres communicasse infantes sub unâ tantum sanguinis specie. Deinde, verum utiq; esse, quod aliquando univèrsa Ecclesia errare possit.

XXXVII. Cum *Augustinus*, Libro I. de Pecc. mer. & rem. c. xx. inquit: *in quo genere ponemus infantes, in eorum, qui credunt in Filium, an eorum, qui increduli sunt Filio?* In neutro, ait aliquis, quia cum adhuc credere non possent, nec increduli deputandi sunt; non negat, infantes credere, quia statim c. xxii. profitetur: *ubi ergo parvulos ponimus baptizatos, nisi inter fideles?* sed occupatione tantum sibi objicit, quod dici à quoquam posse intelligebat. Qui in exponendo *Augustino* inter incredulum negativè & positivè talem distinguunt, partim admittere necesse habent, dari aliquod malum, privationi oppositum, formaliter positivum, partim incredulitatem adscititiam ab originali, cui subiecti sunt infantes, non distinguunt; ceu peculiari dissertatione docuit *D. Michael, Michaelis, F. Waltherus*.

XXXIIX. *Novatianos* & à *Novato* Carthaginensî dici, & à *Novatiano*, Romano, cum quo ille socias conjunxit operas, nihil impedit. Nam & à *Manichæo* dicuntur *Manichæi*. Quamquam si dixerimus, Romanum illum *Presbyterum* & *Novatum* vulgò *Romæ* & *Novatianum* dictum fuisse, quid commiserimus absurdi? Nam non *Græci* duntaxat, quorum nomenclaturam *Dion. Petavius* ad *Novatianorum* hæresin castigat, sed & *Latini*, non diffitente *Petavio*, utpote *Augustinus* & *Philastrius*, *Novatum* appellant illum Romanum. Imò *Ambrosius*, *Italus* & *Romæ* vicinus. Hicne ignorare potuerit *Presbyteri*, & quidem, ut *Marius Belga* libro de Schismate vocat, *Cardinalis*,

lis, nomen? Nempe cum Novatiani nomen quidpiam ab alio derivatum suâ videretur natura sonare, in Novati nomen vulgò transtulerunt. Quales nominum promiscuas usurpationes ex flexionum affinitate oriri & hodierna passim testantur exempla. De ipso vero Novatianorum dogmate *Ambrosius*, Libro I. de Pœn. c. II. solidè judicat: *Quid durius, quam ut indicant pœnitentiam, quam non relaxent, cum utiq; veniam negando incentivum auferant pœnitentia? Nemo enim potest bene agere pœnitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam.*

XXXIX. Perquam ineptè *Fr. Costerus*, Jesuita, in Enchiridio, ex gentilium verbis apud *Minucium Felicem* in Octavio: *alij Christianos ferunt ipsius antistitis ac sacerdotis colere genitalia & quasi parentis sui adorare naturam;* confessionis auricularis probat antiquitatem. Quid enim, si, quorsum alluderet *Cæcilius*, hodie planè lateret? Quid si propriè verba caperentur, meramq; continerent fabellam? Non incredibile hoc esset ei, qui in verbis proximè antecedentibus legit: *Audio, Christianos turpissima pecudis, caput Afeni, consecratum ineptâ nescio quâ persuasione venerari.* In quibus planè nihil vel veritatis vel allusionis continetur. Si verò quid, ad quod respexerit *Cæcilius*, ipsius verba insinuant, quid illud sit, *Nicol. Rigaltium*, hominem Catholicum, ad hunc locum audiamus. Ita ille: *Calumnia stultissima ex eâ occasione continuata, quod Christiani, quibus contigerat post fidem Christo datam graviter labi, ita ut Ecclesia communione abstinerentur, si pœnitentia, publicæ & Ecclesiasticæ, locum dari sibi flagitarent, hoc tam demissè ac suppliciter postcebant, ut acciderent ad pedes & genua fratrum ac sacerdotum.* Cum quo planè consentit ingenuus Cardinalis, *Joannes Bona*, libro I. Rerum Liturg. c. XVII. §. ultimo. Morem verò *Tertullianus* libro de pœnitentiâ describit: *Exomologesis prosterneudi & humiliandi hominis disciplina est. De ipso quoq; habitu atq; victu mandat: ieiuniis preces alere, lacrymari, presbyteris advolvi & charis DEI adgeniculari.* *Vid. in Corp. Jhy. p. 367.*

XL. *Socrates* libro V. Hist. Eccl. c. XIX. Presbyterum pœnitentiarium olim constitutum esse enarrat, ut qui post Baptismum lapsi essent, coram illo delicta sua confiterentur, Subla-

tum autem eundem ait tempore Theodosii Imperatoris. Ex
 quo nostri colligunt, enumerationem peccatorum particularem
 pro necessariâ, & quæ Divini juris esset, tum non fuisse habitam.
 Torquent se *Rob. Bellarminus, Dion. Petavius & Henr. Valeſius*, nec
 inveniunt, quid comminiscantur. *Bellarminus* hunc Presbyte-
 rum solis publicè pœnitentibus præpositum fuisse contendit;
 cum quo planè mirum est facere Anonymum Anglum, à Lipſi-
 ensibus Anno *M DC XXCV.* recensitum. Illene publicus est pœ-
 nitentiæ magister, cujus prima virtus esse debebat, taciturni-
 tate & prudentiâ pollere? Cum peccata, quæ publica sunt
 & publicâ poenitentiâ eluenda, non silentio opus habeant, sed
 propalatione. Imponebat hic Presbyter pœnæ loco pro ratio-
 ne delicti, jejunii, continuarumque precum exercitium. At
 verò nec hæc pertinent ad publicam pœnitentiam. Post Pres-
 byteri depositionem unumquemque pro arbitrio & pro animi
 sui conscientiâ ad Sacramentorum communionem accedere sivit
 Nectarius. Itane publicam pœnitentiam, tanto antea rigore
 defensam, tot Conciliorum canonibus stabilitam & postea in ipſo
 Imperatore exercitam, hominem unum, Nectarium, è medio
 tollere? Flagitijs omnibus & sceleribus latam aperire portam?
 Hunc tantum Presbyterum ab officio ad tempus remotum esse,
 non officium ipsum abrogatum, contendit *Valeſius*. Perquam
 profectò absurdè. Nam Nectarius *Sozomeno* πρῶτος, primus, dici-
 tur Presbyterum sustulisse. Quid opus fuerat, dicere, primus, si ad
 tempus tantum eundem exautoravit? Et Nectarii exemplum o-
 mnes ferè Episcopos postea secutos esse, idem affirmat *Sozomenus*.
 Ergo & cæteri Episcopi, apud quos pœnitentiarii munus offendi-
 culum hætenus nullum pepererat, in abolendis Presbyteris tem-
 poritantum, paulò post functionibus suis eosdem reddituri, in-
 servierunt? Sed audiamus *Sozomenū*, libro VII. Hist. Eccl. c. XVI.
 77 *Valeſio* in os contradicentem: *Atq; ex eo tempore id* (abrogatio illa)
 78 *firmum ac stabile permansit, vetustate, eiq; adjunctâ gravitate jam*
 79 *tum, ut opinor, in laxâ ac dissolutâ vivendi rationem paulatim delapsâ.*
 XLI. Quantum discriminis post tria priora, eaq; Apostolicæ
 simplicitati proximiora sæcula, quasi subito & præcipitato gra-
 du,

du, vel in solo argumento de Sanctorum cultu, passa fuerit Ec-
clesia, præcipuè Græca, duorum tantum testimoniorum colla-
tione docebimus; quorum prius nobis suppeditat *Theodoretus*
libro ix. de curandis Græcorum affectionibus sub finem, ubi
hæc habet: *Martyrum templa conspicua cernuntur, magnitudineq;
præstantia, omni præterea ornatus genere variata, splendoremq; quo-
dammodo pulchritudinis sue latè fundentia. Qui homines prosperè
sunt valetudine, conservari eam sibi à martyribus petunt; qui verò e-
gritudinem aliquam patiuntur, sanitatem exposcunt. Insuper & ste-
riles viri & mulieres dari sibi filios petunt, qui verò parentes sunt, in-
tegra sibi & propria custodire, quæ consecuti sunt, dona. Item qui
peregrè aliquo proficiscuntur, petunt martyres comites sibi esse in viâ,
vel potius itineris duces, qui verò jam sospites redierunt, gratias agunt,
acceptum beneficium consistentes. Non qui se ad Deos accedere arbi-
trantur, sed qui orent Dei martyres, tanquam Divinos homines, in-
tercessoresq; sibi eos apud Deum advocent ac precentur. Piè verò fi-
deliterq; precatos ea maximè consequi, quæ desiderant, testantur illa,
quæ votorum rei dona persolvunt, manifesta nimirum sanitatis indicia.
Nam alij quidem oculorum, alij verò pedum, alij porrò manuum simula-
cra suspendunt, ex argento aurove consecuta. Quanta hæc est, ob-
secro te, vanissimorum, & si dicendum, quod res est, idololatri-
corum honorum luxuria, quæ ne gry quidem fundamenti vel
in Scripturâ habet, vel in ratione? Cum hac verò compone-
primævum istud cultus genus, quo Polycarpi ossa cineresq; pro-
secuti sunt Smyrnæi, quorum verba nobis conservavit *Eusebius*,
libro iv. Hist. Eccl. c. xv. Atq; ita nos demum ossa illius, gemmis
pretiosissimis cariora & quovis auro puriora colligentes, ubi decebat,
condidimus. Quo etiam in loco nobis, si fieri poterit, convenientibus,
concedet Deus, natalem ejus martyrij diem cum hilaritate & gaudio
celebrare, tum in memoriam eorum, qui glorioso certamine perfuncti
sunt, tum ad posteros hujusmodi exemplo erudiendos & confirmandos.
Paulò ante dixerant: Christum, utpote Filium Dei, adoramus, marty-
res verò, tanquam discipulos & imitatores Domini, merito amore pro-
sequimur, ob eximiam eorum benevolentiam, quam erga regem & ma-
gistrum suum declararunt. Quorum nos quoq; consortes ac disci-
pulos*

pulos fieri omnibus modis optamus. Condunt ossa, ad eadem conveniunt, virtutes martyrum celebrant, ut easdem imitari, in q; fide confirmari possent. Nihil de templis, iisdem extructis, nihil de invocatione, nihil de auxilio, petentibus præstito, nihil de anathematibus, ipsis suspensis.

XLII. De Maria Virgine, cum Evâ, matre omnium, collatâ, *Trenus*, Martyr, antiquissimus secundi seculi scriptor, Libro II. adversus Hæreses c. XIX. *Sicut Eva seducta est, inquit, ut effugeret Deum: sic hac sp̄sa est obedire Deo, ut virginis Evæ virgo Maria fieret advocata.* Ad quem locum ingenti vociferatione *Fr. Fevardentius*, Parisiensis: *Hinc evidentissimum est, præsecos patres & martyres proximè ab ipsis Apostolorum temporibus Deiparam virginem invocasse, caterisq; ut invocarent, auctores fuisse. Quâ in re profectò Apostolos, quorum auditores fuerant, doctores habuerunt.* Lepidissimæ consequentiæ! Sicut Titius seductus est, ut Cajum in juria offenderet: ita Sempronius, justitiæ tenax, moderatum semper gessit animum, ut & Titii fieret advocatus, proq; ipso apud judicem intercederet. Ergo Sempronius, etiam postquam jam fatis concessit, invocandus est, aliiq; ut eundem pariter invocent, admonendi sunt. Porro *Trenus* noster Jesum Christum anno ætatis quadragesimo passum esse dicit, & hac in re ad omnes seniores provocat, qui tradidisse hoc Apostolum Johannem affirmant: ergo hac ipsâ in re Apostolos habuit auctores. Vide *Fevardenti*, & judica. Cæterum advocata Evæ est Maria, non propriè & in se; nec enim pro Evâ intercessit, ut ex limbo vel purgatorio liberaretur, sed propter aliud, dum *advocatum verum justum* q. i. Joh. II. i. Christum Jesum genuit, mundoq; dedit, *qui in dextrâ DEI est & intercedit pro nobis.* Rom IX. 34.

XLIII. Inter argumenta, resurrectionis fidem confirman-
tia, eaqve primaria, secundo loco in locis Theologicis recenset
immortalis gloriæ Theologus, *Jo. Gerbardus*, justitiæ Divinæ
administrationem. De quâ planè memorabilia sunt veterum
patrum effata. *Theophilus Antiochenus*, exactissimo de carnis
resurrectione libello, ita hoc argumentum sulè pertractat, ut desi-
derari nihil possit. Ostendit nempe, fieri non posse ex naturâ ju-
stitiæ

iustitiæ Divinæ, quoniam totus homo, animam corporeque constans, vel præ-
 mia accipiat probitatis, vel pœnas malè factorum, quorum hac in-
 vitâ raro aut nunquam particeps factus sit, juxta verbum: malis
 hic ut plurimum benè esse, bonis malè. Jam verò corpus solum
 in alterâ vitâ pœnas perferre non posse, quia animam destitutum ni-
 hil sentiat. Nec animam, cum ea sola non peccaverit, nec ea pec-
 cata, quæ per voluptates corporales, utpote per cibos vel Vene-
 rem, perpetrantur, lenserit. Querelæ adversus iustitiam Dei lo-
 cum fore animæ, si sola puniatur, quum dictura sit, cum corpus
 primam sibi occasionem ad luxuriam, ad violentiam, ad avariti-
 am, ad injustitiam dederit, potissimum id puniendum esse. Quod
 enim socium fuerit in flagitiis, æquum esse, ut & socium sit in sup-
 pliciiis. Si verò sola anima præmio afficiatur, corpori querelæ lo-
 cum futurum esse, quippe quod injustitiæ Deum accusaturum sit,
 quod à remuneratione excludat eam partem, quæ tot pertulerit la-
 bores atque dolores, cujus membra in martyriis discerpta, confissa,
 lacerata, neci denique sint tradita. Virtutes & vitia neque solius cor-
 poris esse, neque solius animæ, sed totius compositi; itaque *immense*
iniquitatis, (*ὀμπεσαλλόυτως ἀδικον*) & alienum à iudicio Divino esse, al-
 terutrum à societate vel præmii vel pœnæ excludere. Quoniam & illud
 quoque absurdissimum, leges conditas ad hominem referri, pœnam
 legum ad solam animam retorqueri. Planè ad eundem modum
 & cæteri, qui de resurrectione scripserunt, patres. Tertullianus:
Deum non licet aut injustum iudicem credi, aut inertem. Injustum, si so-
ciam bonorum operum à præmiis arceat, inertem, si sociam malorum à
suppliciiis secernat. Item: *Quam absurdum, quam iniquum, utrum-*
que autem quam Deo indignum, aliam substantiam operari, aliam mer-
cede disjungi, ut hæc quidem caro per martyria lanietur, alia verò coro-
netur; item è contrario, hæc quidem caro in spurcitiis volutetur, alia verò
damnetur. Nec aliter Origenes: *Contra omnem rationem esse vide-*
tur, quod sola anima, que sola non certaverat, coronetur & corporis va-
sculum, quod ei cum magno labore servivit, nulla agonis & victorie præ-
mia consequatur. In eundem modum & Epiphanius: *Nonne inju-*
stus est Deus, si corpori, quod laboravit, laboris mercedem subtrahat? Si

verò corpus solum sine animà judicaret, resisteret corpus, diceretq;: Non ego peccavi, sed anima. Ex quo enim illa à me discessit, num adulterium, num stuprum ullum admisi? Num simulacra colui? Ita corpus justissimo Dei judicio & quidem iudicis, jure contradicet. Ita & Gregorius Nyssenus, Nazianzenus, aliiq; Quæritur, quid roboris habeat hoc argumentum, ex naturali ratione deductum, cui tantam virtutem non immeritò adscribere patres videantur, ut justus Deus justus non sit, nisi corpus resuscitet. Probabile tantum sit, an apodicticum? Dicemus in conflictu.

XLIV. Augustinus in Enchiridio, c. cxi, post resurrectionem impleto judicio finem habituras esse ait civitates duas, unam bonorum, alteram malorum. Quibus subiicit: *Illis voluntas, illis facultas non poterit ulla esse peccandi.* D. Georg. Calixtus in opere de Bono perfectè summo ita hunc antiquitatis doctorem interpretari conatur: *Illis facultas non poterit ulla esse peccandi, subintellige, ita peccandi, ut Dei gloria tenebras offundant, beatis noxam inferant, eorumque felicitatem & gaudia turbent aut minuant.* Sed non admittit hanc expositionem evidens apud Augustinum voluntatis & facultatis oppositio, quæ vult, salvatos neq; velle neq; posse, damnatos autem velle quidem, sed non posse ullo modo actu peccare. Ita certè Augustinum intellexit Petrus Lombardus, ejusq; primi sectatores, Henr. Gorichem, Eustach. Bonaventura, Alb. Magnus, aliiqve. Quorum nonnulli eousq; progressi sunt, ut & atrocissima scelera & flagitia, velut odium Dei, blasphemiam, invidiam, impatientiam, cæteraq; ejus generis, veri nominis peccata in damnatis, quippe qui legi amplius nulli subjecti sint, esse inficiarentur. Quæ opinio, supposito, saltem legem moralem, seu naturalem immutabilem esse, verè monstrosa est. Quamquam verò neq; inter nostros Theologos hic usq; quaq; conveniat: peccentne damnati, nec ne? nobis tamen placet sententia Jo. Chrysostomi, Serm. III. in Epist. ad Phil. scribentis: *Non deploremus simpliciter mortuos, sed eos, qui in peccatis sunt. Hi quippe & lamentis & planctu & lacrymis digni sunt. Nam sic quæso, quæ spes poterit esse illis, qui cum peccatis suis eò hinc abscedunt, ubi peccata exuere non licet?*

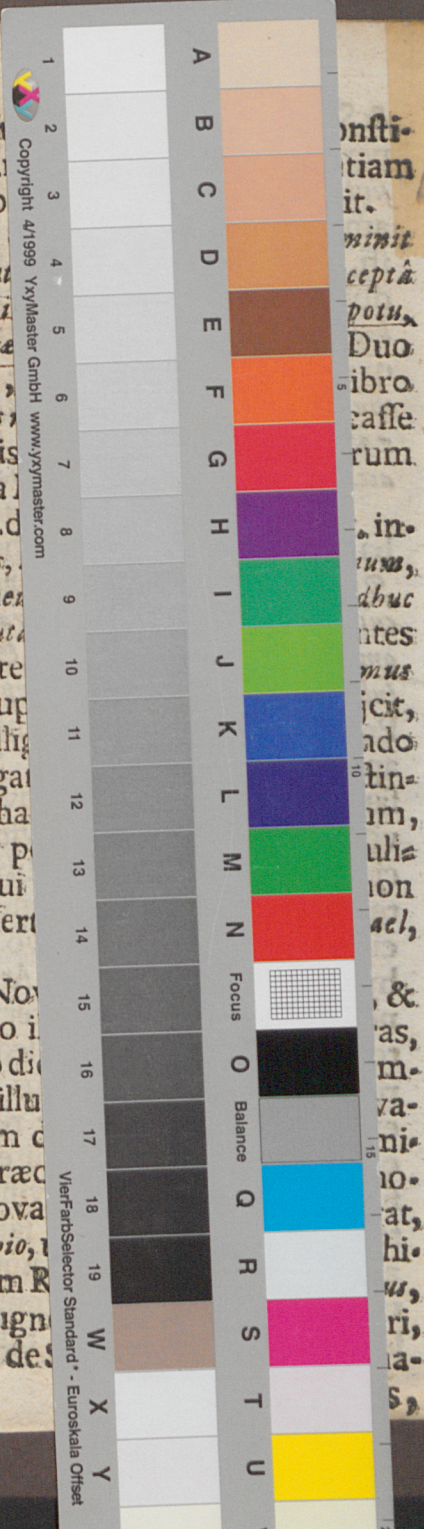
FINIS TERTIÆ PARTIS.

zereum serpentem in Christum, dicitur
cuius Christum; aut iridem à Deo trahit
Divinam, dum Divinae gratiae visibilis

XXXVI. *Augustinus*, Epistola
*Cartholica fidei Christianum, negat, aut
gratiâ regenerationis in Christo, sine ei
non habere in se vitam, ac per hoc poena*
hinc colligo; primò, falsum esse,
iv. de Eucharistiâ c. xxiv. §. *Tertius*
infantes sub unâ tantum sanguinis
utiq; esse, quod aliquando univertaliter

XXXVII. *Cum Augustinus*, Libro I. dicitur
quod ita: *in quo genere ponamus infantes,
an eorum, qui increduli sunt Filio? In ne
credere non possint, nec increduli deputari
credere, quia statim c. xxiii. profite
baptizatos, nisi inter fideles?* sed occupat
quod dici à quoquam posse intelligi
Augustino inter incredulum negat
guunt, partim admittere necesse ha
privationi oppositum, formaliter po
tatem adscititiam ab originali, cui
distingvunt; ceu peculiari dissertat
Michaelis, F. *Waltherus*.

XXXIIX. *Novatianos* & à *Novatiano*, Romano, cum quo in
nihil impedit. Nam & à *Manichæo* dicitur
quam si dixerimus, Romanum illum
tum vulgò Romæ & *Novatianum* c
ferimus absurdi? Nam non Græc
menclaturam *Dion. Petavius* ad *Novatianos*
sed & Latini, non diffitente *Petavio*,
lastrius, *Novatum* appellant illum *Romanus*
Italus & Romæ vicinus. Hicne ignis
& quidem, ut *Marius Belga* libro de

onsti-
tiam
it.
ninit
ceptâ
potu,
Duo
libro
caffe
rum
in-
num,
abuc
ntes
mus
icit,
ado
tin-
im,
ulic
ion
ael,
&
as,
m-
va-
ni-
io-
at,
hi-
us,
ri,
a-
s,

lis, nomen? Nempe cum Novatiani nomen quidpiam ab alio derivatum suâ videretur natura sonare, in Novati nomen vulgò transtulerunt. Quales nominum promiscuas uturpationes ex flexionum affinitate oriri & hodierna passim testantur exempla. De ipso vero Novatianorum dogmate *Ambrosius*, Libro I. de Pœn. c. II. solidè judicat: *Quid durius, quam ut indicant pœnitentiam, quam non relaxent, cum utiq; veniam negando incentivum auferant pœnitentia? Nemo enim potest bene agere pœnitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam.*

XXXIX. Peroramus ineptè *Fr. Costerus*, Jesuita, in Enchiridio, ex gentiliis apud *Minucium Felicem* in Octavio: alij *Christianos servare* ac sacerdotis colere genitalia & quasi parentis sui confessionis auricularis probat antiquiorum quorsum alluderet *Cæcilius*, hodie verba caperentur, meramq; incredibile hoc esset ei, qui in *Audio*, *Christianos turpissima* esse quâ persuasione venerabilis allusionis continetur. ipsius verba insinuantem *Catholicum*, ad *stultissima* ex eâ occasibus contigerat post fidem *Christo* communione abstinerentur, si pœnitentia, locum dari sibi flagitarent, hoc postcebant, ut acciderent ad pedes & genua fratrum. Cum quo planè consentit ingenuus *Cardinalis Bona*, libro I. *Rerum Liturg.* c. XVII. §. ultimo. *Morem Tertullianus* libro de pœnitentiâ describit: *Exomologesis prosterneudi & humiliandi hominis disciplina est* De ipso quoq; habitu atq; victu mandat: *ieiuniis preces alere, lacrymari, presbyteris advolvi & charis DEI adgeniculari.* *Vid. in sup. jhy. p. 367*

XL. *Socrates* libro V. *Hist. Eccl.* c. XIX. Presbyterum pœnitentiarium olim constitutum esse enarrat, ut qui post Baptismum lapsi essent, coram illo delicta sua confiterentur. Sublatum

E3

tum

